

Cultura Clàssica

Sed pleni omnes sunt libri, plenae sapientium voces, plena exemplorum vetustas: quae iacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accederet. Quam multas nobis imagines non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum fortissimorum virorum expressas scriptores et Graeci et Latini reliquerunt! Quas ego mihi semper in administranda re publica proponens animum et mentem meam ipsa cogitatione hominum excellentium conformabam.

Ciceró, Pro Archia poeta, 14

Davant aquesta magnífica defensa de la lectura de texts grecs i llatins, com a base del nostre saber i com a suport de l'humanisme a la nostra societat, es mostren bastant inermes els arguments que constantment qüestionen la utilitat de l'estudi de les llengües i cultura clàssica. Seria tediós aportar aquí tot d'arguments en defensa de quelcom que té la resposta en si mateix i que es justifica per la seva pròpia aportació al nostre món.

En efecte, totes les èpoques de la història han tingut la cultura clàssica d'arrel grecollatina com a model i com a base de les seves manifestacions artístiques, culturals o de pensament. No es pot explicar, doncs, la ciència, la literatura, el dret, la política, la filosofia, la tecnologia sense l'aportació de grecs i romans.

Pel que fa a les contribucions al món competencial de l'alumnat, la pròpia experiència adquirida ens mostra la gran rellevància que comporta per als joves que cursen secundària: la seva millora en la valoració del patrimoni rebut, el creixement en la competència lingüística en qualsevol de les seves habilitats, el maneig i contrast de fonts variades, el desig, en fi, dels alumnes per avançar en l'aprenentatge de forma autònoma i partint de la seva pròpia curiositat avalen la necessitat de tractar el repte d'endinsar-se en l'aventura de l'ésser humà i de les arrels més profundes de la nostra cultura i civilització.

Els valors humans que haurien de presidir la nostra societat tenen el seu referent en les aportacions de grecs i romans, tant de forma positiva, com per la crítica que se'n pugui fer. El paper de les dones i la valoració de la categoria de gènere, la igualtat entre els éssers humans, el rebuig de l'esclavitud, la incorporació de la població forana als drets col·lectius, l'ús de la raó i la paraula per fer prevaler les opinions, entre d'altres, tenen el seu punt de partida en l'anàlisi que hom pugui fer del món clàssic.

El currículum de la matèria Cultura Clàssica ens aporta una visió que, tot partint del llegat grecollatí, ens duu cap a la nostra realitat i que té sovint com a motor el propi interès dels alumnes per aprofundir en les seves arrels. I és que el concepte de clàssic s'entén no com una cosa estàtica, caduca i ja passada, sinó dinàmica, font i referent continu de nous avenços. En el món clàssic es troben plantejats ja

els grans problemes de l'ésser humà. Tenim un enorme deute contret amb el món clàssic en tots els àmbits de la nostra societat, que sovint formen part de la seva estructura: el concepte de ciutadà protegit per drets inalienables i obligat per deures comuns té les seves arrels en la polis grega, la democràcia com a sistema polític només és comprensible si se'n coneixen l'origen a Grècia i les raons socials que el motivaren, les lleis que ens protegeixen i que ens obliguen deuen gran part de la seva essència al dret romà, i a Roma es fonamenta la concepció del poder en benefici de tots. D'altra banda, l'evolució i les transformacions que en el camp científic han determinat la situació del món actual no serien comprensibles si es prescindís del coneixement d'aquells que posaren els fonaments de la ciència occidental i de les llengües que encara avui serveixen de base per a la terminologia científica.

Cultura Clàssica és, doncs, el contacte necessari dels alumnes amb el món de les humanitats i de la consideració de l'ésser humà en tota la seva complexitat des d'una perspectiva propera i sensible amb la realitat diversa de l'alumnat. Es tracta, doncs, d'una Odissea o viatge vital a la recerca del propi jo i d'una societat més habitable i justa.

La presència d'aquesta optativa a dos cursos de l'etapa secundària es justifica per la necessitat de permetre que els alumnes aprofundeixin o, lamentablement en la majoria dels casos, s'apropin per primera vegada al món clàssic. La finestra que se'ls obri amb aquesta matèria els endinsa en el camp de les humanitats i els obri els ulls a àmbits de coneixement (les llengües clàssiques, la literatura, la història i l'art) que d'altra manera els podrien passar desapercebuts, enlluernats pel pragmatisme d'allò que una societat deshumanitzada i obcecada amb els avenços tecnològics tendeix a sobrevalorar.

La Cultura Clàssica contribueix, doncs, de forma definitiva a reforçar el paper de les humanitats dins l'educació secundària com a garant de l'esperit crític dins una societat cada cop més mediatitzada i conformista, front a la tendència únicament funcional a curt termini que envolta la vida de l'alumnat.

ESTRUCTURA DEL CURRÍCULUM

Aquests són els blocs de contingut que presenta la matèria de cultura clàssica i que venen determinats pels sabers bàsics proposats i tenint en compte els perfils de sortida plantejats. Cal assenyalar que els sabers bàsics abasten dos cursos de l'educació secundària, per tant no comporten una seqüència establerta i tancada, sinó que el professorat pot establir la temporalització i la distribució, així com el grau d'aprofundiment més adients segons la idiosincràsia de l'alumnat, el context educatiu o altres criteris pedagògics, tot seguint els criteris de la concreció curricular del centre:

Geografia / Història

El coneixement del passat històric representa la base sobre la qual es constitueix el progrés de qualsevol societat. La història d'Europa, en general, i del nostre país, en particular, estan marcades per les civilitzacions grega i romana; per tant, el seu estudi i coneixement proporciona a l'alumnat una visió molt més precisa i crítica del seu entorn sociocultural, alhora que influeix positivament en la recuperació i consolidació de molts dels valors que el marc legislatiu actual propugna com a essencials per a qualsevol ciutadà de la nostra societat.

Organització social i política

En un món globalitzat i on els valors democràtics i d'igualtat són sovint vulnerats, revisar el progrés de les societats antigues des de models de tirania o monarquia fins a estructures democràtiques incipients resulta especialment important per a uns alumnes que construeix el seu propi model social i els seus valors com a ciutadans. La democràcia atenesa contraposada al sistema espartà o la República romana confrontada al sistema imperial seran referents de processos actuals que lluiten per una situació més justa o per confrontar idees totalitàries o involucionistes en aquest aspecte. Igualment, l'absència explícita de les dones en els sistemes de govern antics serveix de punt de partida crític pel que fa a la igualtat d'oportunitats i marca el camí cap a la no discriminació per motius de gènere.

A més, les manifestacions artístiques i literàries són un altre dels components rellevants de la cultura grecollatina. Estudiar-les i analitzar-les ajudarà els alumnes a formar-se criteris estètics i a comprendre i valorar les produccions actuals. Totes les expressions artístiques clàssiques han tingut i continuen tenint una gran influència en el món occidental: la literatura, les representacions artístiques, la música, etc. Destaca, sobretot, la literatura clàssica, que ha influït constantment i al llarg de totes les èpoques i que, juntament amb la mitologia, forma part del bagatge cultural del passat i d'avui dia en el teatre, en el cinema, en la iconografia, en la publicitat, etc.

Hi ha nombrosos elements de la vida familiar, de l'organització social, de l'activitat política, del dret, de les festes, dels jocs, dels espectacles i de les diversions que tenen les arrels en el món grecollatí, el descobriment dels quals permet als alumnes entendre el món que els envolta i els duu al convenciment de la igualtat essencial dels éssers humans. El món de l'oci és cada dia més necessari i imprescindible en els temps en què vivim. El coneixement d'alguns aspectes de la forma de vida dels grecs i romans antics pot ser un suport perquè els alumnes n'entenguin l'evolució. Ells van saber delimitar molt bé els termes *d'otium* i *negotium*.

Mitologia / Religió

Tant els éssers mitològics, sobrenaturals o no, creats per la imaginació literària dels autors grecs i romans com les figures de carn i ossos, artífexs, en uns casos,

d'una acció mítica rellevant i, en d'altres, d'alguna obra literària o científica o d'una proesa amb transcendència històrica (cultural, social, científica, militar...), han servit com a models per als habitants de les ciutats més representatives del món grec i romà i han perviscut arrelats en la nostra cultura fins al moment present.

En efecte, les societats sempre han necessitat models amb els quals identificar-se i a partir dels quals formar la pròpia idiosincràsia; i els models que tenim, tant socials com culturals, són de manera fonamental grecs i llatins o, d'una manera o una altra, en deriven. Venen de l'antiguitat grecolatina, romanen vius i afecten no tan sols l'entorn europeu, sinó també la cultura universal i, per tant, han de ser coneguts pels homes i les dones d'avui. Per això, la matèria de cultura clàssica pretén posar en contacte els alumnes amb figures reals i de ficció que han perdurat fins a l'actualitat a través de les manifestacions literàries, artístiques (pictòriques, escultòriques, musicals...) i científiques, especialment. Cal que els alumnes de l'etapa obligatòria adquireixin aquest tipus de coneixements, almenys d'una manera bàsica. L'aprenentatge dels mites que protagonitzen déus i herois constitueix un instrument per reconèixer i comprendre les fonts del coneixement de l'ésser humà (art, literatura, música, cinema, etc.) i, al mateix temps, per aprofundir en la problemàtica del pensament al llarg dels temps amb l'objectiu d'observar-ne el desenvolupament i les diferents solucions trobades. L'estudi de les referències mitològiques de les Balears ha de tenir un apartat especial. Per comprendre el passat és important conèixer els texts dels autors que tracten tòpics com el del jardí de les Hespèrides, tant clàssics (Homer, Hesíode, Plini, Estrabó, Diodor, etc.) com de la nostra cultura (Costa i Llobera, A. M. Alcover, Francesc de Borja Moll...). D'altra banda, l'estudi de les festes religioses, esports i espectacles permet, entre altres coses, que els alumnes compreguin com la religió de l'antiguitat clàssica es va caracteritzar per la barreja de tota mena de tradicions religioses, tant autòctones com estrangeres. Això els ha d'ajudar a valorar i respectar la diversitat religiosa i cultural de la societat d'avui dia. Els ha de possibilitar, a més, jutjar els espectacles actuals —minoritaris, com el teatre, o majoritaris, com els campionats esportius—, en tenir com a referents l'activitat dramàtica, les manifestacions esportives i els espectacles de masses de Grècia i Roma.

Llengua i lèxic

Grècia aporta a la història d'Occident l'adaptació a una llengua indoeuropea del sistema d'escriptura més eficient, l'alfabet, veritable revolució en la història de la humanitat que constitueix el vehicle del seu llegat lingüístic i cultural. L'alfabet ens permet recollir el pensament, la creativitat i les preocupacions pròpies de la cultura grega i fa possible l'evolució d'un sistema lèxic al qual, des de llavors, acudeixen totes les llengües indoeuropees permanentment a la recerca d'arrels per expressar idees, objectes o conceptes nous.

La llengua llatina fou la primera beneficiària d'aquesta riquesa, i l'expansió històrica de Roma va escampar l'ús del llatí fins al punt de convertir-se en l'origen

de moltes de les llengües d'Europa, entre les quals hi ha el català i el castellà. El llatí també esdevingué la llengua de registre i transmissió de tots els sabers. En definitiva, fou la llengua de cultura a Europa. Per això, el vessant lingüístic de la matèria és inevitable, tot i saber que el coneixement del grec i, especialment, del llatí ha d'introduir-se de manera molt elemental i sempre sota la premissa que la cultura es transmet a través de la llengua i que la cultura clàssica, en sentit ampli, té el privilegi de disposar de dues llengües. L'estudi del grec o del llatí no és, doncs, la principal finalitat, atès el caràcter de la matèria i la utilització dels mètodes propis de la geografia, la història, l'art, la literatura, etc. Resulta inevitable, però, iniciar un apropament a aquestes llengües, especialment al seu sistema lèxic, com a nexa d'unió en l'aprenentatge de les llengües que estudien els alumnes, ja que hi apareixen arrels llatines i gregues. A més, totes aquestes llengües estan emmarcades en l'àmbit cultural occidental i, per tant, clarament relacionades amb la cultura grecollatina. Amb la introducció a l'estudi de les etimologies es vol que els alumnes aprenguin a precisar el sentit de les paraules que empren i a fer-ne un ús apropiat. Podrà millorar, així, la comprensió oral i escrita dels diferents tipus de missatges, tant científicotècnics com de comunicació en general i establir paral·lelismes i contrastos entre la pròpia llengua i altres llengües modernes.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

- 1. Cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre el marc geogràfic i les principals etapes de la història de Grècia i Roma, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per adquirir coneixements, elaborar i expressar respostes en diversos formats.**

El maneig de fonts històriques i la recerca en entorns digitals prèviament seleccionats, de forma reflexiva i crítica, proporciona als alumnes una informació que hauran d'interpretar, seleccionar, valorar i organitzar per produir els seus propis materials, en diferents formats, amb correcció i que els ajudin a establir els marcs geogràfic i històric en què es varen desenvolupar la civilització grega i llatina.

La recerca segura i fiable, la selecció crítica i el posterior tractament de la informació obtinguda són destreses imprescindibles en un món on els alumnes han de ser capaços d'assolir nous coneixements. Els relacionats amb la història i la geografia del món clàssic permetran que els alumnes identifiquin els llocs més rellevants i les principals etapes de la història de Grècia i Roma, reflexionin sobre les relacions que tenien amb les cultures coetànies i la seva influència en les posteriors.

El primer pas per endinsar-se en el món antic consisteix a localitzar quan i on es varen desenvolupar les civilitzacions grega i romana. La ubicació dels indrets, dins del Mediterrani, el mateix àmbit on habita el nostre alumnat, suposarà un primer apropament al fet que som hereus directes dels grecs i els romans.

Els alumnes hauran de reflexionar sobre com es relacionaven els antics grecs i romans entre ells i amb els pobles del seu entorn, prestant especial atenció a la conquesta de Grècia per part de Roma i al procés de romanització que suposà l'expansió de l'Imperi romà.

Dins aquest marc de reflexió, els alumnes incorporaran els elements crítics necessaris per valorar els fets històrics no tan sols des del punt de vista masculí, sinó també incorporant l'aportació femenina, sempre relegada a un terme d'inferioritat i poques vegades reconeguda la funció de suport imprescindible que les dones han exercit a totes les èpoques.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL1, CCL2, CCL3, CC1, STEM4, CD1, CD2, CPSAA5.

2. Valorar el paper de la civilització grecolatina a l'origen de la identitat europea, analitzant críticament la seva pervivència en diferents aspectes de la societat actual per poder valorar el seu llegat cultural, artístic i social.

Aquesta competència promou entre els alumnes la comprensió i l'explicació de la realitat present en el món europeu a partir dels antecedents grecolatins, aprofundeix en la seva consciència històrica i en desenvolupa la capacitat crítica i reflexiva.

L'objectiu principal és analitzar els canvis i les dificultats que hagueren de superar les societats gregues i llatines al llarg del temps, els sistemes socials i polítics i els recursos dels quals es dotaren per enfrontar-los i avançar i la comparació entre aquelles situacions i problemes de la humanitat amb altres semblants en l'actualitat.

Fent servir fonts històriques i literàries en diferents formats, així com els vestigis i referents de tot tipus de la cultura grecolatina (artístics, literaris, arqueològics, polítics, jurídics, publicitaris, científics i filosòfics) que romanen entre nosaltres, els alumnes podran indagar en les situacions de desigualtat econòmica, de classe o de gènere que es produïen en èpoques passades i confrontar-les amb les presents, reflexionant sobre propostes alternatives innovadores, respectuoses i sostenibles; comparar els costums i institucions del passat per entendre millor les actuals i assolir, en definitiva, la consciència de pertinença a una cultura, l'occidental, que no és millor ni pitjor que altres, però que ens defineix en gairebé tots els àmbits de la nostra vida.

D'altra banda, el coneixement i el respecte de les manifestacions artístiques i culturals i de les infraestructures produïdes per grecs i romans a les Illes Balears, a l'Estat, a la resta del Mediterrani i a Europa que sovint s'assoleix mitjançant la

visita presencial o virtual als jaciments i llocs arqueològics i als museus que exposin obres grecolatines, ha de servir per gaudir-ne i difondre'ls.

Es tracta, en definitiva, de millorar la consciència dels alumnes sobre la realitat del que anomenam Europa on se sumen com a elements bàsics els components grecolatins, judeocristians i d'altres que ha contribuït al mestissatge existent actualment i que fan d'Europa una terra d'acollida i integració.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL1, CCL2, CCL3, CCL4, CCL5, CD1, CD2, STEM4, STEM5, CPSAA1, CPSAA5, CC1, CC2, CC3, CC4, CE3, CCEC1, CCEC2.

3. Conèixer els principals déus i deesses de la mitologia grecolatina, així com els protagonistes dels cicles mítics més rellevants, per reconèixer-los a obres artístiques de diferents tipus i perquè serveixin d'inspiració per elaborar obres de diferent format que s'inspiren en la mitologia.

La relació que estableix amb els seus déus, la caracterització de l'origen mític del món, la seva organització i jerarquia i l'organització de la societat d'una manera determinada, que relegava la dona a un paper secundari i que classificava els éssers humans segons la seva gènesi mitològica, conformaven tant la seva societat, com l'esperit dels antics grecs i romans, amb les semblances i les particularitats que els caracteritzen. Aquestes creences, mantingudes durant segles i preservades, malgrat l'arribada del cristianisme, romanen a la nostra cultura en manifestacions artístiques, culturals, religioses, lingüístiques i esportives.

Aquesta competència endinsa l'alumne en el coneixement d'un món que sempre l'ha envoltat, però que no reconeixia en la seva plenitud, despertant-li la curiositat per tractar d'identificar la iconografia que s'amaga darrere diferents manifestacions artístiques noves o que ja coneixia, però no sabia interpretar.

El valor del mite ha canviat des de l'antiguitat als nostres dies, tot i que perviu la pròpia noció d'heroi o heroïna com a model o exemple a seguir, d'aquí la importància del seu estudi.

La identificació de personatges i escenes mitològiques i, fins i tot, la representació d'aquests en obres de diferents formats, per part de l'alumnat, mitjançant la recerca i la comparació de les diferents manifestacions que han fet d'un mateix mite autors diversos seran les eines que permetran als alumnes aprofundir en el concepte de mite, ritus i religió.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL2, CP2, CC1, CC2, CC3, CCEC1, CCEC2, CCEC3, CD1, CD2, CD3.

- 4. Analitzar la presència del grec i el llatí a les llengües de l'alumne per tal d'entendre el significat etimològic i ser capaç d'identificar i formar paraules a partir dels ètims donats, per produir materials en diferents formats amb el lèxic adquirit i estimar i respectar la diversitat lingüística fomentant l'interès per l'estudi d'altres llengües, entre les quals les llengües clàssiques.**

En un món on la lectura de textos complexos va desapareixent, és més important que mai dotar els alumnes d'eines que millorin la seva capacitat comunicativa i aquesta competència contribueix a ampliar i enriquir el vocabulari que fan servir els alumnes.

El coneixement del significat etimològic dels termes grecs que conformen el llenguatge científic, la comprovació que les llengües habituals dels alumnes provenen majoritàriament del llatí i del grec i l'ús d'expressions llatines contribueixen a millorar la seva competència en el maneig de la llengua culta, tant oralment com per escrit, i a valorar i respectar altres llengües, siguin d'un origen comú o no.

L'estudi dels sistemes d'escriptura de grecs i romans, així com la comparació de la llengua dels alumnes amb el grec i el llatí, proporcionen un primer apropament al món de les llengües clàssiques i al seu sistema flexiu, que ha de servir també perquè els alumnes valorin i reconeguin el valor que té la preservació i l'estudi d'aquestes llengües com a element transmissor de la cultura grecollatina.

El reconeixement de les arrels més productives del grec i del llatí, i el domini per part dels alumnes dels sufixos i prefixos més freqüents que conformen les paraules faciliten la comprensió de textos de caràcter científic i tècnic i l'ampliació del seu lèxic habitual.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL1, CCL 2, CP2, CP3, STEM2, CD1, CC1, CE3, CCEC1.

PRIMER CURS

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Elaborar i presentar continguts propis en forma d'esquemes, eixos cronològics, mapes i altres tipus de format, fent servir diferents fonts històriques i les tecnologies de la informació, de forma reflexiva i crítica, situant les ciutats i regions més importants de Grècia i Roma en el moment del seu apogeu i delimitant les etapes en què es divideix la seva història.

1.2. Identificar els personatges masculins i femenins i les fites històriques de rellevància que hi ocorregueren, analitzant i argumentant les seves causes i

conseqüències, mitjançant la localització, anàlisi i comparació de manera crítica de fonts primàries i secundàries com a proves històriques.

1.3 Elaborar treballs individuals o en grup, mitjançant la recerca, selecció i tractament de la informació sobre els pobles que vivien a les Illes Balears abans dels romans i com es va modificar el territori amb la romanització.

Competència específica 2

2.1. Determinar les característiques de les principals formes d'organització política presents a Grècia i Roma establint semblances i diferències entre elles i comparant de forma crítica les formes de govern de l'antiguitat amb les actuals, adquirint consciència del que suposa ser ciutadà europeu en una societat lliure i democràtica.

2.2. Establir les característiques i l'evolució de les classes socials a Grècia i Roma mitjançant la comparació entre ambdós models i fent una anàlisi crítica de la pervivència d'aquests models en la societat actual.

2.3. Identificar les formes actuals de la distribució del treball i el procés d'equiparació dels papers d'homes i dones iniciat a la nostra societat, establint comparacions amb la composició de la família a Grècia i Roma i els rols assignats als seus membres i les principals formes de treball i de lleure existents en l'antiguitat.

Competència específica 3

3.1. Descriure els components bàsics de la religió al món antic, reconeixent els diferents tipus de festivitats, rituals i sacrificis relacionats amb els déus olímpics, comparant-los amb festes i rituals religiosos coneguts per l'alumne i valorant críticament la seva pervivència en les manifestacions festives i religioses actuals.

3.2. Distingir els principals déus i deesses de la mitologia grecollatina, identificant-los pels seus atributs a diferents representacions, reconeixent les escenes mitològiques que protagonitzen, identificant aquesta iconografia en diferents formats artístics i conceptuals i posant esment al paper submís o de víctima de la dona.

3.3. Exposar la pervivència de les diferents manifestacions religioses i mitològiques grecollatines, comparant-les amb les que perviuen a la nostra societat (les representacions teatrals, els espectacles públics i esportius, la cultura popular i els costums i rituals religiosos).

Competència específica 4

4.1. Descriure els diversos tipus d'escriptura, distingint diferents tipus d'alfabets i de suports gràfics, establint comparacions amb els usats actualment i relacionant la importància de l'escriptura amb l'evolució de la humanitat.

4.2. Inferir l'origen comú de diferents llengües europees i identificar les llengües romàniques i no romàniques de la península Ibèrica, situant-les en un mapa.

4.3. Ampliar el vocabulari amb un lèxic mínim de tipus tècnic i científic d'origen grecollatí, en la llengua pròpia, assenyalant-ne la relació amb les arrels o ètims llatins i grecs i millorar la competència lingüística.

SEGON CURS

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Elaborar i presentar continguts propis en forma d'esquemes, eixos cronològics, mapes i altres tipus de format, fent servir diferents fonts històriques i les tecnologies de la informació, de forma reflexiva i crítica, per situar les ciutats i regions més rellevants de Grècia insular i peninsular i de les principals províncies de l'Imperi romà i establir els límits temporals en què es varen desenvolupar i les diferents etapes d'expansió de l'Imperi romà, així com delimitar les etapes en què es divideixen i situar els esdeveniments que marquen el pas d'una etapa a la següent.

1.2. Identificar els principals personatges masculins i femenins i fites històriques que hi ocorregueren, analitzant i argumentant les seves causes i conseqüències, així com els pobles amb els quals coincidiren (perses, fenicis, cartaginesos) i la relació que mantingueren, estudiant les col·laboracions i enfrontaments que tingueren i les seves causes i conseqüències. Tot això, mitjançant la localització, anàlisi i comparació de manera crítica de fonts primàries i secundàries com a proves històriques.

1.3 Elaborar treballs individuals o en grup, mitjançant la recerca, selecció i tractament de la informació sobre els indrets que habitaven els pobles preromans a Hispània i com es va modificar l'àmbit territorial de l'imperi amb la romanització.

Competència específica 2

2.1. Determinar les característiques de les principals formes d'organització política d'Atenes versus Esparta i a Roma, establint-ne semblances i diferències i comparant de forma crítica les formes de govern (democràcia, tirania, monarquia, república) de l'antiguitat amb les actuals i adquirir consciència del que suposa ser ciutadà europeu en una societat lliure i democràtica.

2.2. Establir les característiques i l'evolució de les classes socials a Grècia i Roma i la composició de la família, identificant els rols assignats als seus membres i les principals formes de treball i de lleure existents en l'antiguitat, mitjançant la comparació entre ambdós models de societat esclavista i apreciar les formes actuals de la distribució del treball i el procés d'equiparació dels papers d'homes i dones iniciat a la nostra societat.

2.3. Valorar l'art clàssic (literatura, escultura, arquitectura...) i els orígens de la ciència i la tecnologia identificant els seus trets i avenços més significatius i reconèixer-los com a punt de partida de la ciència, l'art i la literatura occidental.

Competència específica 3

3.1. Explicar els elements característics de la religió al món antic, identificant els diferents tipus de festivitats, rituals i sacrificis relacionats amb les diferents divinitats, i els santuaris i oracles més famosos de l'antiguitat, comparant-los amb llocs, festes i rituals religiosos o supersticions conegudes per l'alumne i valorar críticament la seva pervivència en les manifestacions festives i religioses actuals.

3.2. Descriure les creences de grecs i romans sobre l'origen del món, establint diferències i semblances amb altres cosmogonies i antropogonies conegudes per l'alumnat, identificar els déus i deesses del panteó grecoromà i els herois dels principals cicles mítics grecollatins mitjançant els seus atributs a diferents representacions, interpretant escenes mitològiques i de metamorfosis en animals i plantes coneguts per l'alumnat, i reconèixer aquesta iconografia en diferents formats artístics i conceptuals, posant esment al paper submís o de víctima de la dona.

3.3 Descriure la pervivència de les diferents manifestacions religioses i mitològiques grecollatines, comparant-les amb les que perviuen a la nostra societat (les representacions teatrals, els espectacles públics i esportius, la cultura popular, les expressions, rondalles i dites populars, i els costums i rituals religiosos).

Competència específica 4

4.1. Descriure l'existència de diversos tipus d'escriptura a través de la història, distingint diferents tipus d'alfabets diferents i de suports gràfics per comparar-los amb els usats actualment i relacionant la importància de l'escriptura amb l'evolució de la humanitat i l'aparició i transmissió de la literatura.

4.2. Inferir l'origen comú de diferents llengües europees i identificar les llengües romàniques i no romàniques de la península Ibèrica, situant-les en un mapa i analitzar estructures mínimes comunes i diferenciades.

4.3. Ampliar el vocabulari amb lèxic tècnic i científic d'origen grecollatí, en la llengua pròpia, assenyalant-ne la relació amb les arrels o ètims llatins i grecs i millorar la competència lingüística.

Sabers bàsics

Bloc 1

- Aspectes geogràfics i històrics de l'antiga Grècia i de Roma: principals etapes de la història i expansió de l'imperi romà i el procés de romanització.
- Homes i dones rellevants de l'antiguitat grecollatina.

Bloc 2

- Organització política i social de Grècia i Roma i la seva influència en la societat actual.

- Les desigualtats socials a Grècia i Roma: evolució de l'adquisició de la ciutadania i la condició d'esclau: avenços i resistències.
- El paper familiar i social de la dona al món antic i la seva evolució. Dones rellevants de l'antiguitat.
- Espais i activitats de treball i d'oci al món antic.
- El reconeixement del llegat cultural grecol·latí com a nexa dels pobles d'Europa, així com la pervivència del món clàssic a les diferents manifestacions literàries, artístiques, científiques i tecnològiques.

Bloc 3

- Els mites cosmogònics i antropogònics a la mitologia grecol·latina. Les principals divinitats del panteó i els cicles mítics principals.
- Religió, ritus i festa al món antic.

Bloc 4

- La pervivència del grec i el llatí a les llengües de l'alumne: formació de paraules, interès pel significat etimològic i adquisició de nou vocabulari.

